

DAGGKÅPAN EKONOMISK FÖRENING
info@waldorfkarlshamn.se

2023-11-23

1 (25)

Dnr- SI 2023:5473

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Waldorfskolan i
Karlshamn i Karlshamns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Waldorfskolan i Karlshamn avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen samt av skollagens bestämmelser om huvudmannens styrning och stöd.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden samt huvudmannens styrning och stöd inom det femte området. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Waldorfskolan i Karlshamn i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med skolan arbets- och förhållningssätt så att de är tydliga och tillämpas av alla lärare.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver under ledning av rektorn utveckla elevernas inflytande över undervisningen genom att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver stärka samsynen bland skolans personal kring arbetet med studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att styra och leda mötesforum där alla lärare deltar och där olika metoder, såsom sambedömning, används.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver tydliggöra och förankra roller och ansvar inom huvudmannen och mellan huvudmannen och verksamheten för att i högre grad kunna agera som en självständig aktör.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2024-05-22** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:5473) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Waldorfskolan i Karlshamn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorns uppföljning och analys av skolans kunskapsresultat och undervisningens genomförande sker på individ- och klassnivå. Granskningen visar vidare att rektorn utifrån analys genomför utvecklingsåtgärder, huvudsakligen på individ- och klassnivå, samt fördelar resurser efter behov. Granskningen visar också att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete och därmed inte försäkrar sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar. Dessutom visar granskningen att rektorns pedagogiska ledning och organisation i vissa avseenden är otydlig, vilket försvårar för lärare att samverka kring ett kollegialt lärande och för kommunikation om arbets- och förhållningssätt att nå ut till alla lärare.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorns uppföljning och analys av skolans kunskapsresultat och undervisningens genomförande sker på individ- och klassnivå. Av intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan samt av inkommen information framgår att rektorn genom sin dagliga närvaro i undervisningen skaffar sig information om elevernas kunskapsutveckling och behov som hen analyserar tillsammans med respektive lärare och elevhälsan. Det framkommer även att rektorn, tillsammans med

lärarna och elevhälsoteamet, följer upp och analyserar kunskapsresultaten i alla klasser och ämnen på individ- och klassnivå vid klasskonferenser en gång per termin. I slutet av terminerna summerar rektorn de individuella utvecklingsplanerna med tillhörande omdömen för samtliga elever och ämnen upp till årskurs 8, samt betygen i alla ämnen för eleverna i årskurs 9. Då gör även respektive lärare skriftliga utvärderingar där de bland annat får svara på vilka utvecklingsområden de ser för sin klass framåt. Tillsammans med för varje klass berörd lärare gör sedan rektorn en analys av klassens resultat och behov där aspekter såsom undervisning av vikarier, lokaler, gruppsammansättning, gruppdynamik, pedagogiskt material, undervisningsstruktur och lärarbyten vägs in. Uppföljning och analys på individ- och klassnivå sker även tillsammans med lärare och elevhälsan efter att obligatoriska bedömningsstöd och kartläggningsmaterial samt nationella prov har genomförts. Varje år sammanställer sedan rektorn de samlade resultaten och analyserna i skolans kvalitetsrapport. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår vidare att rektorns uppföljning av undervisningens genomförande, lärarnas förutsättningar och värdegrundsuppdraget sker genom rektorns dagliga närvaro i verksamheten, genom formella och informella samtal med elever, lärare och övrig personal om vad som sker i undervisningen, samt i mötesforum där all personal deltar. Rektorn skaffar sig även information om undervisningen genom skolans trivselenkät och genom att ta del av lektionsplaneringar ser rektorn att undervisningens planering utgår från värdegrundsuppdraget.

Granskningen visar vidare att rektorn utifrån analys genomför utvecklingsåtgärder, huvudsakligen på individ- och klassnivå, samt fördelar resurser efter behov. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med rektorn och lärare framgår att utifrån de analyser som är gjorda genomförs åtgärder riktade mot behoven. Exempelvis har uppföljningen i någon klass visat låga kunskapsresultat bland annat i ämnet svenska, varför rektorn fördelade resurser genom att schemalägga tid för extrasvenska och bemanna med två lärare i ordinarie undervisning. Vidare har en klass, inför innevarande läsår, bytt undervisningslokaler för att elever som behöver mer stöd ska kunna delta i så kallade verkstäder i matematik och svenska med en annan klass. Rektorn beskriver även att flerspråkighet nu är ett utvecklingsområde eftersom de tagit emot några nyanlända elever på skolan och att de därför genomför en av Skolverkets moduler i ämnet. Dessutom framgår av intervju med rektorn att studiero är ett utvecklingsområde, vilket beskrivs i område *Trygghet och studiero*.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete och därmed inte försäkrar sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma

förutsättningar. Det framkommer i intervju med rektorn att lärare i sin undervisning arbetar med jämställdhetsfrågor, vilket även elever berättar om. Däremot finns det inget pågående strategiskt jämställdhetsarbete på skolan, enligt rektorn, då utgångspunkten för rektorn har varit att bemöta alla som individer och inte tänka utifrån ett könsperspektiv. Det framkommer även av intervju med rektorn och elevhälsans representanter att rektorn ser jämställdhetsarbetet som ett utvecklingsområde och att rektorn kommit fram till att skolan behöver följa upp och kartlägga om det finns skillnader mellan pojkars och flickors förutsättningar att lära och utvecklas. Rektorn har därför bett en av lärarna att lägga in kön som en parameter i skolans elevenkät. Av intervju med elever framkommer att deras upplevelse är att lärarna behandlar och bedömer dem lika utifrån kön.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorns pedagogiska ledning och organisation i vissa avseenden är otydlig, vilket försvårar för lärare att samverka kring ett kollegialt lärande och för kommunikation om arbets- och förhållningssätt att nå ut till alla lärare. Av inkommen dokumentation samt intervjuer med lärare och rektorn framgår att det på skolan finns strukturer för samverkan och kollegialt lärande lärare emellan som rektorn organiserat. Samverkan och kollegialt lärande sker exempelvis varannan vecka i det mötesforum som benämns *storkollegium* där all personal på skolan deltar och som rektorn leder. Därutöver har lärarna tid för så kallat *lillkollegium* två timmar varannan vecka tillsammans med de kollegor de undervisar mest med. Hur och när tiden för *lillkollegium* används är upp till lärarna själva att avgöra utifrån behov. Lärare använder tiden till samplanering med andra lärare och resurspersoner samt till samtal om anpassningar för elever med olika behov. Gällande storkollegiet framkommer i intervju med rektorn och lärare att det finns en dagordning där en del är avsatt till kollegialt lärande. Även studiedagar används till kollegialt lärande. Det kollegiala lärandet innefattar bland annat ett arbete med Skolverkets moduler kring flerspråkighet. Det framkommer även att det kollegiala lärandet består av att de läser texter, provar i klassrummet och för sedan diskussioner tillsammans. Enligt rektorn och lärare försäkrar rektorn sig om att det sker ett lärande i kollegiet som har inverkan på undervisningen bland annat genom de lektionsbesök hen gör samt genom att delta i diskussionerna vid storkollegium. Samtidigt framgår av lärar- och rektorsintervjuer att tiden för kollegialt lärande ibland prioriteras bort liksom att det kollegiala lärandet inte alltid ger effekt i undervisningen. I intervju med rektorn och lärarna framkommer att gemensamt arbets- och förhållningssätt finns i begränsad omfattning. Exempelvis framkommer i lärarintervju att lärarnas friutrymme att utforma sin egen undervisning i kombination med olika uppfattningar om hur undervisningen ska bedrivas begränsar lärarna i att skapa gemensamt arbets- och förhållningssätt i undervisningen. Som

exempel har inte förra årets kollegiala lärande kring elevernas delaktighet och inflytande påverkat undervisningens genomförande i alla klassrum. Det framkommer även att inte alla lärare känner till de rutiner som finns och att mycket av informationsöverföringen sker muntligt vilket gör att saker lätt glöms bort. Rektorn och lärarna betonar att ett tydliggörande av arbetssätt och förhållningssätt framförallt är viktigt för nyanställda, både de som har legitimation med tillhörande behörighet och de som inte har det och det finns också exempel på lärare som behöver stöd som inte fått tillräcklig introduktion. Enligt rektorn och lärare finns det exempel på lärare som inte känner till rutinerna kring exempelvis sjukanmälningar, närvaro, extra anpassningar och särskilt stöd.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med skolan arbets- och förhållningssätt så att de är tydliga och tillämpas av alla lärare.

Granskningen visar att skolans arbets- och förhållningssätt inte är tydliga för personalen och därmed inte tillämpas av all personal. Granskningen visar också att ett gemensamt lärande i kollegiet finns, men att det till viss del finns svårigheter gällande kollegialt lärande som begränsar möjligheterna att skapa samsyn kring förhållningssätt och arbetssätt i undervisningens genomförande.

Enligt 2 kap. 9–10 §§ skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet samt besluta om sin enhets inre organisation. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att i samverkan med lärare och elevhälsan identifiera vilka rutiner skolan har och vid behov uppdatera dessa, samt identifiera om det finns behov av fler. Därefter rekommenderas att hitta former för att göra dem tillgängliga och kända både för befintlig personal samt personal som påbörjar anställning på skolan. Skolinspektionen rekommenderar även rektorn att i samverkan med kollegiet komma fram till ett fåtal avgränsade utvecklingsområden, eventuellt ett,

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), kapitel 1, 2.1 och 2.8.

inom vilket kollegiet behöver skapa gemensamma arbets- och förhållningsätt. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn leder och styr ett kollegialt lärande utifrån de utvecklingsområden som framkommer vid en helhetsanalys på aggregerad skolenhetsnivå och har beslutats insatser inom, samt organiserar en uppföljning för att säkerställa att lärandet i kollegiet ger effekt i undervisningen och i utbildningen i övrigt. Detta för att säkerställa att arbets- och förhållningssätten är tydliga och tillämpas av lärarna.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd, samt att undervisningen till viss del är strukturerad. Granskningen visar även att lärarna arbetar för att stärka elevernas motivation och självförtroende samt anpassar undervisningen på olika sätt utifrån elevers behov och förutsättningar, men att delar av undervisningen inte utformas på ett sätt som utmanar alla elever. Vidare visar granskningen att eleverna till viss del ges möjligheter att resonera kring öppna frågor, reflektera över sitt eget lärande och ges strategier för sitt eget lärande. Granskningen visar också att elever i viss mån har inflytande över planeringen av undervisningen, men inte för alla lärare och inte så ofta, samt att de inte regelbundet får utvärdera undervisningen.

Variation, aktivt lärarstöd och struktur

Granskningen visar att undervisningen är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att undervisningen är varierad genom växling av arbetsformer där eleverna får arbeta enskilt, i par och i hela klassen, samt arbeta på olika sätt såsom att lyssna på läraren, högläsning, sång, skriva i skrivböcker, använda olika material för att lära taktilt och ibland får de titta på film. Det finns även lektioner där variationen inte är så stor men istället finns det variation mellan förmiddagens och eftermiddagens lektioner då eleverna på förmiddagen

arbetar teoretiskt med ett innehåll för att på eftermiddagen arbeta med samma innehåll praktiskt exempelvis genom rörelse och lek. Det framgår även av intervjuer med lärare, rektorn och inskickad information att undervisningen varieras genom utflykter och exkursioner utifrån planerade temaområden. Vidare framgår det av intervjuer med elever, lärare och rektorn att eleverna erbjuds ett aktivt lärarstöd. Exempelvis förklarar lärarna så eleverna förstår vad de ska göra och ger vid behov förtydliganden både enskilt och till hela klassen så att eleverna kommer igång och arbetar med sina lektionsuppgifter under hela lektionen.

Granskningen visar att undervisningen till viss del är strukturerad. Av intervjuer med elever, lärare, observationer och inskickad dokumentation framgår att en vanlig förekommande lektionsstruktur är att lektionen startar med att lärarna har en genomgång av dagens lektion där de olika lektionsmomenten presenteras och att de återkopplar till föregående lektion. Därefter föreläser och illustrerar läraren på tavlan samtidigt som eleverna antecknar för att komma ihåg vad läraren säger. Fortsättningen struktureras sedan olika i ett logiskt flöde utifrån lektionens innehåll beroende på lärare och ämne. Dock framkommer i intervju med elever och lärare att det inte är tydligt för alla elever hur det logiska flödet från början till slut på lektionen, inkluderat de olika arbetsmomenten i undervisningen, är kopplade till vad de ska lära sig enligt läroplanen (Lgr22). Det framkommer även av intervjuer med elever, lärare och rektorn att en sammanfattande avslutning på lektionen inte är vanligt förekommande, även om det ibland sker med vissa lärare, och inte heller i avslutningen förankras elevernas lärande utifrån för eleven konkretiserade läroplansmål. Visserligen säger de äldsta eleverna att undervisningen detta läsår innehåller mer kopplingar till läroplanen, så att de förstår vad de ska lära sig, än föregående år. Även andra elever säger samma sak, men det finns också elever som säger att de inte vet vad de ska lära sig utifrån läroplanen.

Stimulans och utmaningar utifrån behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärarna arbetar för att stärka elevernas motivation och självförtroende. I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att lärare motiverar eleverna och stärker deras självförtroende genom att inte enbart säga att något är bra utan även kopplar berömmet till vad det är som är bra. Lärarna bekräftar även eleverna genom att lyfta deras ansträngning om eleverna tycker något är svårt. Eleverna säger att lärare ger beröm, och att de uppskattar det.

Granskningen visar att lärarna anpassar undervisningen på olika sätt utifrån elevers behov och förutsättningar men att delar av undervisningen inte utformas på ett sätt som utmanar alla elever. I intervjuer med elever, lärare, elevhälsans representanter och rektorn framkommer att det finns många elever i behov av stöd, och att

undervisningen anpassas till deras kunskaper och tidigare erfarenheter. Detta görs exempelvis genom att elever får extra uppgifter samt uppgifter med olika kunskapsnivåer. Dessutom finns många resurspersoner och gruppkonstellationer varierar för att möjliggöra anpassning utifrån elevernas individuella behov. Det framkommer också i intervju med elever, lärare och representanter för elevhälsan att i flera klasser finns det uppgifter för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling, men i ett par klasser är undervisningen i begränsad omfattning utformad så att den utmanar de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Några elever berättar bland annat att de ibland måste göra sådant som de redan gjort i föregående årskurs. Det finns lärare som säger att det finns problematik med att elever får vänta, vilket överensstämmer med vad som framkommer i intervju med elevhälsans representanter. Rektorn säger att skolans styrka är att fånga upp elever i behov av stöd och lotsa dem framåt, men att utmaningen är att utmana de elever som blir snabbt färdiga.

Elevers delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna till viss del ges möjligheter att resonera kring öppna frågor, reflektera över sitt eget lärande och ges strategier för sitt eget lärande. Det framkommer i intervju med rektorn, lärare och elever att det finns tillfällen när eleverna resonerar i elevpar eller tillsammans i hela klassen kring öppna frågor som inte har ett givet svar, men att det beror på lärare och ämne hur ofta det sker. Rektorn berättar att eleverna får reflektera över sitt eget lärande hos de flesta lärare, men det framkommer i intervju med elever att de inte är medvetna om att lärare ger dem möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Emellertid berättar några elever att de ibland i slutet av lektionen när läraren gör en sammanfattning av lektionen får fundera på vad de lärt sig, med det känner inte övriga elever i intervju igen. Dessutom framkommer i intervju med lärare och rektorn att eleverna ges möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande genom att hitta strategier för sitt lärande, men att det finns en skillnad mellan lärare hur ofta det sker. Enligt rektorn behöver lärarna utveckla sitt arbete med att ge eleverna strategier för att ta ansvar för sitt eget lärande. Lärare ger exempel på att de visar olika strategier som eleverna får pröva för att lösa olika uppgifter och genom att variera undervisningen så upptäcker eleverna hur de lär sig bäst. Samtidigt säger lärare att de i sin undervisning inte har fokuserat på att ge eleverna möjlighet att hitta olika strategier för sitt eget lärande det senaste året.

Granskningen visar vidare att elever i viss mån har inflytande över planeringen av undervisningen, men inte för alla lärare och inte så ofta, samt att de inte regelbundet får utvärdera undervisningen. Det framgår av intervjuer med lärare och elever att när elever har inflytande över planeringen av undervisningen får de exempelvis välja fördjupningsuppgifter inom valt tema exempelvis att välja ett djur när temat är

naturen. Det finns också lärare som i några ämnen inför ett arbetsområde frågar eleverna vad de kan och vad de vill lära sig och utgår från det i planeringen, samt avslutar arbetsområdet med att reflektera över vad de har lärt sig. Emellertid finns det även elever och lärare som säger att eleverna inte får vara med och planera undervisningen. Enligt rektorn finns det en skillnad mellan lärarna om och hur ofta eleverna får vara delaktiga i att planera undervisningen. Vidare framgår av intervjuer med elever, lärare och rektorn att elever sällan får vara med och utvärdera undervisningen. Det är framförallt någon lärare som brukar utvärdera sin undervisning med eleverna, exempelvis har det vid utvärdering framkommit att eleverna vill formulera sina egna anteckningar istället för att skriva av det som står på tavlan vid lärarens föreläsningar, vilket har hörsammats av läraren.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver under ledning av rektorn utveckla elevernas inflytande över undervisningen genom att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att elevernas möjlighet till inflytande över undervisningens planering och utvärdering är begränsade. Av intervju med elever, lärare och rektorn framkommer att eleverna i viss mån har inflytande över planeringen av undervisningen, men inte för alla lärare och inte så ofta, samt att de inte regelbundet får utvärdera undervisningen. Därmed finns risk att eleverna upplever undervisningen som mindre stimulerande och att lärare saknar ett viktigt underlag för att utveckla undervisningen.

I 4 kap. 9 § i skollagen anges att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras till att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla den. Även läroplanen betonar vikten av elevers inflytande över utbildningen och anger att alla lärare ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Lärarna ska också planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna, som ska erbjudas möjlighet att välja ämnen, teman och aktiviteter. Detta är viktigt eftersom en undervisning som drivs genom demokratiska arbetsformer förbereder eleverna för att aktivt delta i samhällslivet och utvecklar deras förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Rektorn har ett särskilt ansvar för att se till så att skolans arbetsformer utvecklas så att ett

aktivt elevinflytande gynnas.² Skolinspektionen har i en tidigare granskning sett att lärare som arbetar framgångsrikt med att stärka elevers inflytande introducerar för eleverna vad de ska lära sig med utgångspunkt i kursplanen och sedan tillsammans med eleverna utformar hur detta ska gå till.³ Detta arbetssätt öppnar också upp för att låta eleverna löpande utvärdera undervisningen både avseende innehåll och genomförande. För att åstadkomma detta är det viktigt att förankra en gemensam förståelse bland lärarna av vad delaktighet innebär, vilket exempelvis kan ske genom att rektorn skapar forum för kollegiala samtal.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna under rektorns ledning aktivt arbetar för att öka elevernas inflytande över och delaktighet i undervisningen genom att utveckla varierade metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. En framkomlig väg är att koppla frågan om elevernas inflytande till det kollegiala lärandet och föregående års kompetensutveckling kring delaktighet och inflytande. Då förslagsvis riktat mot frågor som handlar om hur elever genom sitt inflytande i planering och utvärdering görs delaktiga i reflektion och strategier för sitt eget lärande utifrån de nationella mål som gäller för utbildningen. Med fördel kan även utvecklingsarbetet innehålla aspekter om hur elever tillsammans med varandra görs delaktiga i undervisningen och tillsammans reflekterar och skapar strategier för var och ens lärande. Aspekter kan även riktas mot om elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling får de utmaningar de behöver för att nå sin fulla potential. Av vikt är även att rektorn, vilket beskrivs i utvecklingsområde under område *rektorns ledarskap*, följer upp att ett gemensamt lärande i kollegiet ger effekt på hela verksamhetens undervisning.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar.

³ Skolinspektionen (2018) Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen, Tematisk kvalitetsgranskning. Stockholm: Skolinspektionen, s 41.

⁴ Skolinspektionen (2018), s 7.

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att skolan bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan.

Granskningen visar att vissa insatser genomförs på skolan med att skapa studiero, men att det i begränsad omfattning är ett samlat arbete.

Trygghet

Granskningen visar att skolan bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att alla elevers upplevelse av trygghet systematiskt följs upp och analyseras och att skolan utifrån vad analysen visar aktivt arbetar med att vidta åtgärder för att skapa en trygg miljö. Elevernas upplevelse av trygghet följs upp bland annat genom en elevenkät som genomförs en gång om året, men också oftare vid behov, vid utvecklingssamtal, underlag från hälsosamtal och vid uppföljning av kränkingsanmälningar. Elevråd och klassråd är också en integrerad del av skolans trygghetsarbete. I elevenkäten finns frågor kring om det på skoltid finns platser eller situationer som upplevs som otrygga. Rektorn summerar sedan trygghetsarbetet i kvalitetsrapporten både vad som gått bra och vad som måste utvecklas. Utifrån rektorns analys har det tidigare exempelvis framkommit att det varit otryggt i samband med omklädning vid idrotten. Därför finns nu andra vuxna än enbart idrottsläraren vid idrott- och hälsalektionerna. För närvarande finns inget åtgärdande arbete gällande trygghet, enligt lärare, eftersom analysen har visat att elever upplever sig trygga. Även elever och rektorn säger i intervju att skolan är trygg.

Skolinspektionens Skolenkät vårterminen 2023 för Waldorfskolan i Karlshamn visar högre resultat avseende trygghet än övriga medverkande skolenheter i riket. Vidare framkommer i intervju med rektorn, elevhälsans representanter och lärare att de på skolan arbetar kontinuerligt med tryggheten på skolan och de genomför flera aktiviteter i förebyggande och främjande syfte. I detta sammanhang nämns förhållningsättet som bygger på relationsbyggande och att skolan därför prioriterar utflykter, exkursioner och fester där elever från olika klasser blandas för att lära känna varandra, vilket ökar gemenskapen på skolan. Lärare säger i intervju att de nu har rastaktiviteter, vilket är i förebyggande syfte för att det i analys av tryggheten framkommit att elever upplevt att det skapar trygghet när vuxna är med.

Studiero

Granskningen visar att vissa insatser genomförs på skolan med att skapa studiero, men att det i begränsad omfattning är ett samlat arbete. Av intervju med elever, lärare och

rektorn framkommer att studieron till stor del kartläggs och utvärderas på samma sätt som tryggheten på skolan. Det framkommer i intervjuer med rektorn och lärare samt inskickad dokumentation att det finns trivselregler på skolan, dock framgår det av elevintervjuer att trivselreglerna inte är kända i alla klasser. Det finns elever i vissa klasser som säger att de har trivselregler som de har varit med och skapat och att lärarna påminner om dem när det behövs. Det finns också elever som inte vet om det finns trivselregler, andra elever i andra klasser säger att de inte har några regler och att de inte varit med och tagit fram några. I intervjuer med lärare framkommer att det finns lärare som pratar om reglerna kontinuerligt och påminner om dem, men det finns också lärare som säger att de kan bli bättre på att påminna eleverna om trivselreglerna. Rektorn säger att det säkert kan vara så att rektorn och kollegiet inte alltid hänvisar till trivselreglerna. Elever berättar att det blir studiero när en av lärarna väntar in så att alla är tysta innan hen eller andra elever ska prata. Dock säger de att inte alla deras lärare gör så vilket gör att det inte alltid är arbetsro på lektionerna. Det framgår även av intervjuer med lärare och rektorn att även om studieron har blivit bättre än förra läsåret så är det fortfarande ett utvecklingsområde på skolan. Enligt elever, lärare och rektorn är det nu till övervägande del studiero, även om det i vissa klasser fortfarande ibland beroende på tidpunkt, ämne och lärare kan uppstå problematik kring studiero. Riktade insatser görs i vissa klasser såsom arbete med gruppdynamik, samtalsgrupper samt att några lokaler har blivit utökats. Samtidigt säger rektorn att hen ser i trivselenkäterna att arbetet måste fortsätta. Hen berättar bland annat att det handlar om att undervisningens struktur och ledarskapet i klassrummet behöver utvecklas ytterligare, men att några lärare har större behov av detta än andra, för arbetsron påverkas i hög grad av hur lärare strukturerar undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver stärka samsynen bland skolans personal kring arbetet med studiero.

Skolinspektionens granskning visar att det finns riktade insatser kring att skapa studiero, men att arbetet med att skapa samsyn kring arbetet med studiero behöver utvecklas ytterligare. Det är inte tydligt för alla elever vilka trivselregler som gäller på skolan eller att de har varit delaktiga i arbetet med att skapa studiero genom trivselreglerna, samt att lärare inte arbetar kontinuerligt med reglerna och använder dem som ett aktivt redskap för att upprätthålla studiero.

Av 5 kap. 3 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁵ I en tidigare granskning av studiero konstaterar Skolinspektionen att rektors ansvarstagande för arbetet med studiero är centralt. Detta arbete omfattar att göra uppföljningar, men också att organisera arbetet för att stödja lärarna.⁶

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar det samlade arbetet kring studiero på skolan. Detta genom att bland annat följa upp att ordningsregler, på skolan benämnda som trivselregler, upprättas tillsammans med eleverna, blir kända, används och ger effekt, samt att arbetsprocessen och reglerna vid behov förändras. I arbetet med ordningsreglerna rekommenderas även att vårdnadshavare deltar.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens bedömer följande: Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella avvikelser i lärarnas omdömen och betyg. Vidare visar granskningen att rektorn ger lärare förutsättningar avseende tid och mötesforum att kvalitetssäkra omdömen och betyg samt ger lärarna möjlighet att använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar, men att rektorn behöver styra arbetet i mötesforumen och se till att metoder används.

Rektorns analys av betygssättningen samt kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella avvikelser i lärarnas omdömen och betyg. Det framgår av intervju med lärare och rektorn att rektorn har insyn i och vetskap om lärares bedömningspraktik och kvalitetssäkrar omdömen och betyg. Det

⁵ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

⁶ Skolinspektionen (2020) Skolors arbete med trygghet och studiero. Tematisk analys, Stockholm, s. 20.

framgår även att rektorn alltid sätter sig in i resultaten i Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd, kartläggningar och de nationella proven och jämför med alla betyg och omdömen utifrån ett likvärdighetsperspektiv, samt tar upp resultaten med lärare om något avviker. Rektorn säger att hen exempelvis har inblick i om en elev utan godkända provresultat ändå når godkänd kravnivå eller mer i omdöme och betyg samt även för det omvända förhållandet eftersom hen går igenom provresultat samt omdömen och betyg. Enligt lärare känner rektorn eleverna och klasserna och kan se felkällor. Rektorn berättar att hen diskuterar elevernas resultat kontinuerligt med lärarna och även tittar på bedömningen innan betygen är satta. Även då tar hen vid behov diskussioner med lärare. Samtidigt framgår av intervju med rektorn att hen i våras efter att betygen var satta upptäckte att någon lärare hade behövt sambedöma med en erfaren lärare. Rektorn och lärare berättar att rektorn även använt sig av jämförelser med elevernas betyg i gymnasiet för att jämföra skolans betygsättning med gymnasiets för respektive elev. Enligt rektorn har hen gått bakåt i tiden och sett att betygen i spanska och matematik ligger högt utifrån att betygen inte alltid håller på gymnasiet. Då har hen gått till lärarna och tillsammans har de tittat på vad det kan bero på.

Granskningen visar att rektorn ger lärare förutsättningar avseende tid och mötesforum att kvalitetssäkra omdömen och betyg samt ger lärarna möjlighet att använda sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar, men att rektorn behöver styra arbetet i mötesforumen och se till att metoder används. Det framkommer i intervjuer med lärare och rektorn att det finns tillfällen, såsom vid studiedagar, när lärarna har samtal kring bedömning i syfte att utveckla sin bedömningspraktik. Rektorn och lärare ger i intervju många exempel på sambedömning, men företrädevis styr rektorn arbetet med sambedömning för lärare som inte är legitimerade, är oerfarna, eller när rektorn uppmärksammar ett behov och att de då får sambedöma med lärare med erfarenhet. Samtidigt har det förekommit vilket nämns ovan att rektorn efter att betyg är satta sett behov av sambedömning, vilket inte skett. Enligt lärare styr rektorn ibland, men inte alltid, att sambedömning sker i samband med nationella prov. Enligt lärare är organisationen överlag sådan att lärare ges möjlighet att ta egna initiativ, så även gällande sambedömning, så rektorn parar ihop lärare för sambedömning om behov finns. Av intervju med lärare framgår att det finns förutsättningar gällande tid för att rätta nationella prov. Samtidigt framgår av inskickad dokumentation att lärare ser ett behov av mer regelbundna gemensamma träffar för att utveckla bedömningskompetensen och att hjälpa varandra mer strukturerat kring sambedömning. Rektorn har därför som avsikt att organisera två bedömningskonferenser per termin. Vidare framgår av intervju med lärare och rektorn att lärarna även använder tidigare nationella prov med tillhörande

bedömningsanvisningar för att bli trygga med kriterierna samt får inloggning till Skolverkets bedömningsstöd, men att det är olika mellan lärarna om de som inte är obligatoriska används eller inte, vilket rektorn säger att hen ska följa upp.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att styra och leda mötesforum där alla lärare deltar och där olika metoder, såsom sambedömning, används.

Skolinspektionens granskning visar att även om det finns förutsättningar i form av tid samt vissa organiserade träffar, exempelvis i samband med studiedagar, för lärare att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg samt att olika metoder för kvalitetssäkring används så är det ett arbete som rektorn leder och styr i begränsad omfattning. Detta gör att omdömen och betyg riskerar att inte bli likvärdiga.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektor se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av läroplanen framgår att lärarnas betygssättning ska grundas på en allsidig bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.⁷ Enligt Skolverkets allmänna råd ska rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med rättvisa och likvärdiga betyg. I detta ingår att rektorn behöver skapa rutiner för hur en legitimerad lärare sätter betyg tillsammans med en lärare som inte är legitimerad. Rektorn behöver också säkerställa att lärare vid behov får kompetensutveckling om betyg och betygssättning.⁸

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn för Waldorfskolan i Karlshamn att ge lärarna förutsättningar för kvalitetssäkring av omdömen och betyg. Detta genom att leda och styra en organisation där lärare träffas i mötesforum och diskuterar bedömnings och betygsfrågor samt att bedömningar kalibreras ur likvärdighetssynpunkt. Det handlar såväl om att säkerställa att bedömningar enbart

⁷ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), kapitel 1, 2.1 och 2.8.

⁸ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:417) om betyg och provning, 1. Inför betygssättning.

görs utifrån betygskriterier och kriterier för bedömning av kunskaper som att de är oberoende av vilken lärare som gör bedömningen. Det gäller både den löpande bedömningen samt den summativa bedömningen av underlagen inför omdömen och betygsättning. Rektorn bör även följa upp att mötesforumen används och att lärarnas bedömarkompetens utvecklas. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn följer upp att olika metoder för likvärdig bedömning används i bedömarprocessen fram till omdömen och betyg. En framkomlig väg är att knyta detta arbete till redan påbörjat utvecklingsarbete kring bedömning och betygsättning. Vägledning för hur sambedömning kan utformas ges i Skolverkets stödmaterial.⁹ Arbetet med likvärdighetsdiskussioner avseende bedömning och betyg kan även ske i utbyte med andra skolor.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 2, 8 a, 13, 18 och 34–35 §§, 4 kap. 7–8 §§ skollagen

3 kap. 1 och 4 §§, 5 kap. 1 § kommunallagen

Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande bedömningen är följande: Granskningen visar att huvudmannen synliggör att vårdnadshavare och elever kan vända sig till huvudmannen med klagomål och kränkingsanmälningar och att detta vid behov leder till att utredningar genomförs oberoende av rektorn. Granskningen visar även att huvudmannen ger rektorn ett behovsanpassat stöd avseende rektorns ledning av skolans pedagogiska verksamhet. Vidare visar granskningen att huvudmannen tar ansvar för att skolan ges förutsättningar för att bedriva undervisning av god kvalitet. Dock visar granskningen att huvudmannen till viss del förhåller sig som en självständig aktör och det finns en otydlighet i roller och fördelningen av ansvarsområden mellan huvudmannen och skolan.

Oberoende aktör vid klagomål och kränkingsanmälningar

Granskningen visar att huvudmannen synliggör att vårdnadshavare och elever kan vända sig till huvudmannen med klagomål och kränkingsanmälningar och att detta vid behov leder till att utredningar genomförs oberoende av rektorn. Av intervju med

⁹ Skolverket (2014) Sambedömning i skolan – exempel och forskning. Skolverket, Stockholm.

rektorn och huvudmannens representanter samt av inskickad information och skolans hemsida framkommer att klagomålsrutinerna finns på skolans hemsida, samt länk till klagomålsanmälan, och att rutinerna är kända för vårdnadshavare och elever genom skriftlig information som presenteras i veckobrevet i början av varje termin. Rutinerna förankras även i skolans elevgrupp genom implementering hos elevrepresentanterna i elevrådet vid läsårets första elevrådsmöte, för vidare förankring i klassråden. Det framkommer även att det står inskrivet i stadgarna att inga medarbetarfrågor behandlas av medarbetare som ingår i styrelsen. Av intervju med huvudman framkommer att styrelsen i närtid utifrån behov har tillsatt en extern utredning utifrån en klagomålsanmälan. Det framkommer också att arbetet med att ta emot och utreda kränkningar har delegerats till rektorn, som sammanställer och presenterar för huvudmannen. Vid behov hanterar huvudmannen ärenden, ett under föregående läsår. Kränkingsanmälningar sammanställs och analyseras även i skolans kvalitetsrapport.

Behovsanpassat stöd till rektorn

Granskningen visar att huvudmannen ger rektorn ett behovsanpassat stöd avseende rektorns ledning av skolans pedagogiska verksamhet. Det framgår av intervju med rektorn och huvudmannens representanter att eftersom stor del av styrelsen antingen arbetar på skolan eller är vårdnadshavare till elever på skolan så får rektorn ett behovsanpassat stöd som bygger på en god kännedom om verksamheten. Det framgår även att i styrelsen finns representanter med rektorserfarenhet som stöder rektorn i pedagogiska frågor. Rektorn deltar på styrelsemöten en gång i månaden och tar då bland annat upp frågor som handlar om pedagogisk ledning. Däremellan finns det också vid behov kontaktvägar till styrelsen, såsom – förutom fysiska möten – telefonsamtal och mejlkontakt med antingen hela eller delar av styrelsen. Som exempel har rektorn fått stöd i pedagogiska frågor utifrån elevärenden, hantering av pandemin, lagstiftning och antal lärare på utflykter.

Långsiktighet och systematik avseende förutsättningar för en god utbildning

Granskningen visar att huvudmannen tar ansvar för att skolan ges förutsättningar för att bedriva undervisning av god kvalitet. Rektorn deltar i styrelsemöten utifrån sitt ansvar att leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan. Av intervju med huvudmannens representanter och rektorn samt inskickad information framkommer att det finns behov av renovering och tillbyggnad av skolans lokaler. Verksamheten har vuxit och därför behöver verksamheten tillgång till större lokaler. Styrelsen håller i ett långsiktigt och strategiskt planeringsarbete för att detta ska kunna möjliggöras. Bland annat har kontakt tagits med arkitekt och bank, samtidigt som styrelsen initierat och

drivit ett strategiskt arbete tillsammans med en utomstående organisationsutvecklare, rektorn och personal. Detta för att se till att organisationen ska vara ekonomiskt hållbar över tid så att kvalitativ undervisning kan bedrivas. Strategiarbetet har utmynnat i ett antal långsiktiga mål, vilka strategiarbetet fortsatt utgår ifrån. Exempel på långsiktiga mål vilka bland annat beskrivs i kvalitetsrapporten är en trygg och stabil ekonomi, kontinuerlig marknadsföring, goda resultat, nöjda och engagerade elever och vårdnadshavare samt kontinuerlig marknadsföring. För att uppnå detta ska roller och arbetsbeskrivningar arbetas fram på skolenhets- och huvudmannanivå, marknadsföringsarbetet ska struktureras och statistik ska tas fram och presenteras av rektorn. Ett annat mål som framgår av intervju med huvudmannen och inskickad dokumentation är att om det inte finns sökande lärare med både legitimation och waldorfbildning så prioriteras den legitimerade läraren och därefter erbjuds waldorfbildning. Av inkommen information framkommer även att huvudmannen genom fortlöpande diskussioner på styrelsemötena, där rektorn är med, bedömer om de förutsättningar som skolenheten har bidrar till måluppfyllelse. Exempelvis finns investeringar, ändamålsenliga lokaler, personal samt utrustning med som punkter på styrelsemötenas agenda. Även den årliga kvalitetsrapporten används i detta syfte.

Självständig aktör, roller och ansvarsfördelning

Granskningen visar att huvudmannen till viss del förhåller sig som en självständig aktör och det finns en otydlighet i roller och fördelningen av ansvarsområden mellan huvudmannen och skolan. Av intervju med rektorn och huvudmannen framkommer att rektorn bland annat genom sitt deltagande på styrelsemötena kontinuerligt delger huvudmannen information om verksamheten samt analyserar vid dessa tillfällen verksamheten tillsammans. Rektorn gör kvalitetsrapporten, och delar av huvudmannens analys finns med i rapporten. Utöver rapporten gör även huvudmannen en summering av verksamheten. Styrelsen har fokus på organisationsutvecklingen och följer exempelvis upp frågor såsom elevhälsa, kompetens och lokaler. Huvudmannens representanter säger att de är delaktiga i analysarbetet, men mycket ligger på rektorn. Av intervju med huvudmannens representanter framgår att huvudmannen nu efterfrågat och gett rektorn i uppdrag att ta fram nyckeltal, exempelvis utifrån analys utifrån elevernas måluppfyllelse på skolenhetsnivå, för att kunna analysera om de är på rätt väg med sina insatser, vilket enbart finns i begränsad omfattning. Vidare framgår av intervju med rektorn och huvudmannens representanter att vad rektorn respektive styrelsen gör är sammanflätat och inte är tydligt definierat, vilket även enligt rektorn gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Styrelsen har även identifierat ett behov av att tydliggöra roller både inom styrelsen, mellan styrelsen och rektorn samt inom verksamheten. Otydligheten ligger i vilka olika roller och funktioner som finns och vad

de innehåller samt vem som har ansvaret. Enligt huvudmannens representanter behöver rollerna struktureras så att skolan inte blir personbunden samt att styrelsen vid byte av ledamöter lever upp till lagens krav på erfarenhet och insikt. Styrelsen har därför initierat och påbörjat ett arbete inom styrelsen och i kollegiet med att tydliggöra roller och ansvar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver tydliggöra och förankra roller och ansvar inom huvudmannen och mellan huvudmannen och verksamheten för att i högre grad kunna agera som en självständig aktör.

Granskningen visar att ansvars- och rollfördelningen inom huvudmannens organisation samt mellan huvudmannen och verksamheten, inkluderat rektorn, är otydlig och att huvudmannen inte alltid skaffar tillräckligt underlag för att kunna göra självständiga bedömningar eller kritisk analys av skolans resultat och beslutade utvecklingsåtgärder. Oklarheter i ansvars- och rollfördelning riskerar att resultera i att en för stor del av ansvaret för skolan och undervisningens kvalitet läggs på enskilda personer, vilket äventyrar verksamhetens kontinuitet vid exempelvis rektorsbyten.

Av 2 kap. 2 – 8 §§ i skollagen framgår att huvudmannen har ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med lagens bestämmelser. Även om det finns ett friutrymme för huvudmän att ordna verksamheten utifrån sina specifika förutsättningar, måste alla huvudmän arbeta för måluppfyllelse och likvärdighet utifrån de nationella målen för verksamheten.¹⁰ Det här innebär att huvudmannen inte kan frångå det övergripande ansvaret för den utbildning som bedrivs. Skolinspektionens erfarenhet från en tidigare granskning är att huvudmän med endast en skola behöver vara särskilt uppmärksamma på att distinktionen mellan rektors och huvudmannens roller och ansvar görs tydlig. Detta är inte minst viktigt i förhållande till skolans kvalitetsarbete. Även om det inte finns några krav på att huvudmannen ska ha ett självständigt kvalitetsarbete, är det nödvändigt att huvudmannen tar det

¹⁰ Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s. 239, 229.

övergripande ansvaret för att skolans kvalitetsarbete inriktas mot de nationella målen.¹¹

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen klargör den övergripande ansvarsfördelningen inom styrelsen samt mellan huvudman och verksamheten, bland annat gällande underlag till huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Detta innebär att göra roller och ansvar tydligt både inom styrelsen och inom skolans organisation samt var gränserna för huvudmannens, alltså styrelsens, ansvar går och var rektorns arbete tar vid. Det handlar också om, som ovan nämns, att huvudmannen i högre grad ska kunna agera som en självständig aktör i förhållande till skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. För att göra detta behöver huvudmannen aktivt, begära eller själv ta fram den information som huvudmannen behöver för sin övergripande analys, samt självständigt analysera och kritiskt granska den uppföljning och bedömning av skolans resultat som tagits fram på skolenheten för att därigenom kunna ta ställning till om de utvecklingsåtgärder som skolan beslutat om är adekvata, samt vid behov besluta om egna.

På Skolinspektionens vägnar

X Johanna Oskarsson Abraha...

X Ulrika Bohlin

Beslutsfattare

Signerat av: Johanna Oskarsson Abrahamsson

Föredragande

Signerat av: Ulrika Bohlin

I handläggningen av ärendet har även Cecilia Halldén medverkat.

¹¹ Skolinspektionen (2015) Huvudmannens styrning av grundskolan. Kvalitetsgranskning 2015:1, Skolinspektionen, Stockholm, s. 9, 33.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete. I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning styr och stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö? I detta område granskas hur huvudmannen arbetar med att vara en självständig aktör i arbetet mot att nå de nationella målen.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 4–6 oktober 2023. Besöket genomfördes av Ulrika Bohlin och Cecilia Halldén.

Waldorfskolan i Karlshamn är en fristående grundskola med förskoleklass och årskurserna 1–9, belägen i Karlshamns kommun. Huvudman för skolan är Dagdkåpan ekonomiska förening. Vid Skolinspektionens besök fanns 94 elever i årskurs 1–9 på skolenheten Dagdkåpan ekonomisk förening